

NEYTENDASTOFA

Reglur Neytendastofu

Skoðunarhandbók fyrir skoðun á innra eftirliti dreifiveitu fyrir vatns- og raforkumæla.

2. útgáfa, des. 2009.

Leiðrétt jan. 2011.

Efnisyfirlit:

Inngangur.

- I. Ákvæði með spurningum og skýringum.**
 - A. Spurningar og skýringar með ákvæðum um innra eftirlit.
- II. Álitsgerð þegar tekið er upp innra eftirlit með veitumælum.**
 - A. Samantekt helstu spurninga fyrir álitsgerð skoðunarstofu.
 - B. Niðurstaða álitsgerðar.
- III. Árlegt eftirlit með innra eftirliti með veitumælum.**
 - A. Samantekt helstu spurninga fyrir árlegt eftirlit skoðunarstofu.
 - B. Niðurstaða skýrslu um árlegt eftirlit.

Inngangur.

Þessi skoðunarhandbók inniheldur ákvæði með spurningum og skýringum og form fyrir niðurstöður skoðunarstofu í samræmi við kröfur reglugerða nr. 1061/2008 um mælifræðilegt eftirlit með raforkumælum og nr. 1062/2008 um mælifræðilegt eftirlit með vatnsmælum. Kröfurnar eru settar fram í formi spurninga, sem oftast skal vera unnt að svara jákvætt til þess að veita teljist hafa fullnægt öllum kröfum.

Dreifiveita sem sækir um að taka upp innra eftirlit með veitumælum skal leggja fram álitsgerð frá skoðunarstofu. Álitsgerðinni skal fylgja “Niðurstaða álitsgerðar“ sbr. meðfylgjandi form, ásamt skýrslu um úttektina og fylgiskjöllum.

Veita sem óskar eftir framlengingu á innra eftirliti skal leggja fram skýrslu skoðunarstofu. Skýrslunni skal fylgja “Niðurstaða skýrslu um árlegt eftirlit“ sbr. meðfylgjandi form, ásamt skýrslu um úttektina og fylgiskjöllum.

Þegar álitsgerð er lögð fram til að fá samþykki fyrir innra eftirlit í fyrsta sinn er sérstaklega gert ráð fyrir að úrbætur hafi verið gerðar í samræmi við ábendingar. Þess vegna er fyrirsjáanlegt að áður en Neytendastofa veitir leyfi hafi verið lögð fram drög, athugasemdir hafi verið gerðar og ábendingar um úrbætur. Með endanlegri álitsgerð fylgir þá skýrsla skoðunarstofu ásamt greinagerð um úrbætur sem hafa verið gerðar og hugsanlega minni háttar úrbætur sem ekki hafa enn verið gerðar en teljast minni háttar þannig að Neytendastofa geti veitt leyfið.

Staðallinn ÍST EN ISO 9001:2008 er til viðmiðunar en ekki bindandi fyrir innra eftirlit með veitumælum og því er viðkomandi veita sjálfráð um að velja og aðlaga þær kröfur staðalsins sem eiga við innra eftirlit. Sumir þættir eru almennir eins og í öðrum gæðakerfum svo sem stýring gæðaskjala og meðferð gagna um vöru sem í okkar tilviki eru mælar og mælingar, aðrir þættir eru mikilvægari í innra eftirliti en almennt gerist, einkum þeir er lúta að rekjanleika mælinga og mæligagna, sem verða forsenda reiknings.

Orðin mælar og veitumælar eru oft notuð í þessu skjali þegar ekki þarf að greina milli raforku- og vatnsmæla.

Þessi skoðunarhandbók hefur stöðu reglna frá Neytendastofu og er birt á heimasíðu stofnunarinnar til eftirbreytni skoðunarstofum og dreifiveitum varðandi innra eftirlit með veitumælum.

Neytendastofu,
18. feb. 2009,
Tryggvi Axelsson, forstjóri.

I. Ákvæði með spurningum og skýringum.

Spurningar og skýringar með ákvæðum um innra eftirlit sbr. rg. nr. 1061/2008 um mælifræðilegt eftirlit með raforkumælum og nr. 1062/2008 um mælifræðilegt eftirlit með vatnsmælum.

Innra eftirlit, löggildingaraðilar og prófunarstofur.

Almenn skilyrði um innra eftirlit.

ÁKVÆÐI 1: Heimilt er að nota innra eftirlit í stað löggildinga að fengnu samþykki Neytendastofu samkvæmt ákvæðum þessarar reglugerðar sbr. 14. gr. laga nr. 91/2006, um mælingar, mæligrunna og vigtarmenn. Þrátt fyrir það skulu nýir raforkumælur með íslensk vottorð fá löggildingu áður en þeir eru teknir í notkun.

SP 1.1: Er verið að sækja um samþykki fyrir innra eftirlit með veitumælum í fyrsta sinn ?

SP 1.2: Er verið að sækja um framlengingu á innra eftirliti með veitumælum ?

SP 1.3: Hafa allir mælur undir innra eftirliti réttar heimildir til notkunar skv. reglugerðinni ?

SKÝRINGAR 1:

Orðin mælur og veitumælur eru notuð hér og oft í þessu skjali þegar ekki þarf að greina milli raforku- og vatnsmæla.

Vinna skoðunarstofu og spurningar sem lagðar eru fyrir dreifiveitu eru ólíkar fyrir nýtt kerfi eða framlengingu á innra eftirliti.

EBE mælur skulu réttilega merktir og innsiglaðir, sumir raforkumælur hafa íslenskt vottorð um gerðarviðurkenningu, en aðrir nýir mælur eru MID mælur, en þá má taka í fyrstu notkun hafi þeir samræmismat og réttar merkingar. Eldri mælur, sem ekki tilheyra þessum þrem flokkun, fá að renna sitt skeið á sínum fyrri heimildum en þeir þurfa að standast prófanir eins og aðrir mælur. Allt er þetta nánar áskilið í viðeigandi reglugerð.

ÁKVÆÐI 2: Innra eftirlit skal tryggja réttar mælingar og að mælaskipti, úrtök og prófanir fari fram á réttum tíma og að það hlutfall mæla sem ætla má að komið sé út fyrir leyfileg skekkjumörk skv. IV. kafla sé ásættanlegt.

Er tryggt að mæling notkunar hjá viðskiptavinum sé rétt með eftirfarandi ráðum:

- **SP 2.1:** Hafa mælarnir viðurkenningar og prófanir/löggildingar sem krafist er fyrir nýja mæla ?
- **SP 2.2:** Eru mælarnir prófaðir af faggiltri prófunarstofu fyrir framlengingu ?
- **SP 2.3:** Er gildistími enn í gildi ?
- **SP 2.4:** Notar veitan verklagsreglur um flutningur, uppsetning og tengingar mæla ?

SP 2.5: Er til gagnsafn yfir alla mælana þar sem fylgst er með gildistíma og eftirlitsstöðu þeirra ?

SP 2.6: Fara mælaskipti fram áður en gildistími rennur út, þegar ekki á að framlengja ?

SP 2.7: Liggja niðurstöður úrtaksprófana safna eða heildarskoðana fyrir áður en gildistími rennur út ?

SP 2.8: Er það hlutfall mæla sem ætla má að komið sé út fyrir leyfileg skekkjumörk sé ásættanlegt?

SKÝRINGAR 2:

Það er hlutverk faggiltrar prófunarstofu sem mælar eru sendir til, að skila skýrslu um prófun mælanna þar sem fram kemur greinilega frávik hvers mælis, hvaða mælar hafa staðist og hverjir hafa fallið miðað við kröfur IV. kafla um mestu leyfðu skekkju o.fl. og miðað við prófunarkröfur og straumgildi raforkumæla eða rennsli vatnsmæla skv. V. kafla. Auk þess þurfa að liggja fyrir verklagsreglur til að koma í veg fyrir að flutningur, uppsetning og tengingar mæla spilli réttum mælingum þeirra.

Betur er vart hægt að tryggja réttar mælingar hjá viðskiptavinum, en verið getur að einhverjar aðstæður eða vafasamar tengingar á notkunarstað geti hugsanlega spillt réttum mælingum eða að viðskiptavinur geri ágreining. Sé mælirinn tekinn niður og sendur í prófun eru það ekki sömu aðstæður og á uppsetningarstað og þá væri betra að setja upp samanburðarmælingu, helst frá óháðri prófunarstofu en þessi reglugerð tekur ekki til þessara tilvika.

Gengið er út frá því að netspenna og umhverfishitastig séu innan marka vinnusviðs raforkumæla sem og þrýstingur og hitastig vatnsmæla.

Til þess að unnt sé að fylgjast með því hvenær gildistími rennur út þarf að liggja fyrir í gagnasafni yfirlit um alla mæla í notkun, flokkun þeirra í söfn, ár fyrstu skoðunar þegar framleiðsluár er ekki notað til viðmiðunar, framleiðsluár, viðgerðarár þegar það á við, síðasta löggilding eða framlenging og hugbúnaður eða spjaldskrárvinna skal notað til að gefa yfirlit tímanlega hvaða mæla þarf að skoða og prófa á árinu áður en gildistími þeirra rennur út.

Spurningin hvort “*hlutfall mæla sem ætla má að komið sé út fyrir leyfileg skekkjumörk sé ásættanlegt*” er ekki sérstök fyrir innra eftirlit og því þarf ekki að svara henni í úttekt á því. Þetta er markmið sem gildir almennt fyrir eftirlit með mælitækjum og hafi það ekki náðst mun það koma fram þegar mælar eru sendir í prófun og óeðlilega mörg söfn eða stakir mælar falla. Fari svo þarf að leita orsaka og endurskoða gildistíma.

Hvað þykir síðan vera “ásættanlegt”? Venjulega er innan lögmælifræðinnar (OIML o.fl.) miðað við að á meðan 95 af 100 mælum eru innan mestu leyfðu skekkju og enginn utan tvöfalda skekkjumarka, sé markmiði eftirlits náð. Miðað við þessa hefð ætti dreifiveita að bæta viðskiptavinum ranga mælingu sem er honum í óhag ef vitað er skekkjan sé meiri en mestu leyfðu frávik, sem getur verið eðlilegt, en reynist skekkjan vera meiri en tvöföld mestu leyfðu frávik væri litið á það sem afglöp veitu, en þetta efni liggur utan sviðs reglugerðarinnar.

ÁKVÆÐI 3: Prófanir og úrtaksskoðanir mæla undir innra eftirliti skulu vera eftir ákvæðum V. kafla og prófanirnar skulu gerðar af prófunarstofu sem uppfyllir ákvæði um faggildingu o.fl.

SP 3.1: *Eru prófanir prófunarstofu gerðar í samræmi við kröfur V. kafla ?*

SP 3.2: *Uppfyllir prófunarstofan kröfur reglugerðarinnar um faggildingu og hæfi ?*

Er úrtak mælasafna tekið í samræmi við ákvæði V. kafla ?

- **SP 3.3:** *Er flokkun mæla í söfn eftir ákvæðum reglugerðar um einsleitni, gerð og framleiðsluár og með lágmarksfjölda 9 fyrir einfalda og 151 fyrir tvöfalda úrtaksskoðun ?*
- **SP 3.4:** *Er viðmiðunarár skoðana miðja tímabils ef það eru 3 ár ?*
- **SP 3.5:** *Hefur viðmiðunarári skoðana verið breytt fyrir viðgerða mæla ?*
- **SP 3.6:** *Hvernig er tryggt að úrtak sé slembiúrtak ?*
- **SP 3.7:** *Er þess gætt að bæta ekki mælum við safn milli úrtaks og ákvörðunar um framlengingu ?*
- **SP 3.8:** *Er fjöldi í úrtaki og varamæla valinn skv. töflu um einfalda úrtaksskoðun ?*

- **SP 3.9:** *Er fjöldi í fyrra og síðara úrtaki og varamæla valinn skv. töflu um tvöfalda úrtaksskoðun*
- **SP 3.10:** *Er farið eftir ákvæðum reglugerðar þegar mælar eru fjarlægðir úr úrtaki ?*
- **SP 3.11:** *Var innsigli mælis sem valinn var í úrtak rofið ?*
- **SP 3.12:** *Felldi raforkumælir með rofið innsigli safnið ?*
- **SP 3.13:** *Er ástæða rofins innsiglis raforkumælis þekkt og skráð ?*
- **SP 3.14:** *Var framlenging safns, sem raforkumælir með rofið innsigli veldur, borin undir Neytendastofu?*
- **SP 3.15:** *Liggur fyrir áætlun um útskipti innan árs fyrir söfn sem falla ?*
- **SP 3.16:** *Liggur fyrir áætlun um ráðstöfun úrtaksmæla eftir prófun ?*
- **SP 3.17:** *Er ábyrgð, umsjón, flokkun, skráning, ákvarðanir og viðhald **safna** í samræmi við kafla 4.2.4 í ÍST EN ISO 9001:2008 ?*
- **SP 3.18:** *Eru áætlanir og aðferðir við mælasetningu, merkingar, skráningu, meðferð og ráðstöfun **úrtaksmæla** vel rökstuddar og skjalfestar ?*

SKÝRINGAR 3:

Prófunarstofan ber ábyrgð á því að prófa mæla í samræmi við kröfur V. kafla. Ekki er ástæða til að efast um það á meðan prófunarstofa uppfyllir kröfur reglugerðarinnar.

Veitan annast úrtak og metur hvort safn hefur staðist á grundvelli prófunarskýrslu frá prófunarstofu og gerir viðeigandi ráðstafanir við mælasafn og úrtaksmæla.

Skilyrði sem mælar í sama safni þurfa að uppfyllar eru tilgreind í greininni um “Skilgreiningu safna og reglur um úrtak” en eigi að síður getur verið um mat að ræða hvað varðar einsleitni, þannig er ekki krafist að viðmiðunarstraumur eða spenna séu alltaf jöfn fyrir mælana.

Ef framleiðsluár mælanna eru tvö samliggjandi ár er heimilt að viðmiðunarár skoðana sé síðara árið, ef þau eru þrjú skal miðað við miðárið og mælar í sama safni mega ekki liggja utan tímabils þriggja framleiðsluára.

Minna er nú um viðgerðir mæla en áður var, en sé svo þá á viðgerður mælir ekki lengur heima í safni sem hann var áður hluti af. Eftir viðgerð verður hann stakur mælir, hugsanlega hluti af litlu nýju safni ef margir sambærilegir mælar fengju viðgerð á sama almanaksárinu.

Í slembiúrtaki eiga allir mælar í safni að hafa jafnan möguleika á því að lenda í úrtakinu. Ýmsar aðferðir má nota til þess, m.a. forrit eða með því að draga miða eins og í tombólu. Aðferðin þarf að vera skráð, ekki má breyta reglum í miðjum leik og þegar númer mælanna liggja fyrir skulu þau skráð og ekki má breyta þeim, aðeins nota varamæla eftir þörfum. Verði mistök sem ekki er auðvelt að leiðrétta skal endurtaka gerð slembiúrtaksins

Mikilvægt er að breyta ekki “íbúum” safns fyrir en öllu ferlinu við úrtaksskoðun er lokið, breytt safn er ekki sama safnið og í upphafi. Þrátt fyrir það er litið á safn sem fækkar í vegna úrtaka og eðlilegra bilana eða úreldingar mæla sem sama safnið og í upphafi, þ.e. safn með eðlilegum breytingum. Ef tveim söfnum væri slegið saman er trúlega eðlilegra að líta á það sem nýtt safn.

Velja þarf alla mæla í einfalt eða tvöfalt úrtak ásamt varamælum, þegar í upphafi, enda þótt þeir verði ekki allir teknir niður nema fyrra úrtakið falli eða nota þurfi varamæla. Fjöldi varamæla á að vera “allt að 10%” eins og segir í reglugerðinni, en það er viðmiðunarregla, sem sett var upphaflega þegar ekki var gert ráð fyrir svo litum söfnum sem raunin varð síðar í vinnslu reglugerðarinnar en nákvæmur fjöldi er tilgreindur í töflunum um úrtaksfyrirmælin og fjöldi

varamæla (1 og 2) fyrir einfalda úrtaksskoðun er reyndar yfir 10%. Fjöldi varamæla sem gefinn er upp í töflu um tvöfalda úrtaksskoðun er sá fjöldi sem velja skal í upphafi, en aðeins á að nota helming varamælanna (3, 5, 8 eða 12) með fyrri úrtakinu og síðan þá sem eftir eru með síðara úrtakinu ef þörf krefur.

Þær ástæður sem heimila notkun varamæla eru mögulegar skemmdir, bilanir, mælir á ekki heima í safninu eða ekki er unnt að nálgast mælinn. Þessar ástæður geta verið forsenda annarra aðgerða, svo sem að kanna betur samsetningu safnsins eða leita skýringa og bóta vegna skemmda o.fl. sem kann að liggja utan gildissviðs þessara reglugerða.

Rofin innsigli þarf að skrá, en þau geta verið vísbending um ólögleg inngríp eða verið vegna vinnu í töflu eða mælagrind o.fl.

Sérstakar reglur vegna raforkumæla með rofin innsigli komu inn í reglugerðina eftir norskri fyrirmynd, en þar þótti veitum ósanngjarnt að fikt óheildarlegra neytenda yrði hugsanlega til að fella heilt safn.

Þegar safn fellur er gefið ár til útskiptingar, sem talið er hæfilegur frestur til þess að afla nýrra mæla og setja þá upp.

Vinnureglur um ráðstöfun prófmæla þarf að liggja fyrir. Ef safnið fellur má samt nota úrtaksmæla sem stóðust áfram, en þeir tilheyra þá ekki safni lengur. Hafi safnið staðist má setja mæla sem stóðust upp aftur og þá eru þeir áfram hluti af safninu, hugsanlega með nýtt heimilisfang.

Öll meðferð safna og framkvæmd úrtaks krefst öruggs skipulags með rétttri stjórnun og skilgreiningu ábyrgðar, tryggja þarf að úrtaksmælar (sýni) ruglist ekki og séu rétt merktir en aðferðir gæðakerfa eins og ISO 9001, duga vel til að ná þessum markmiðum.

ÁKVÆÐI 4: Við innra eftirlit í stað löggildinga skal nota upplýsingakerfi sem veitir yfirlit um alla mæla, sem falla undir gildissvið þessarar reglugerðar. Veita skal neytendum og Neytendastofu viðkomandi upplýsingar um mælana úr þessu kerfi.

SP 4.1: Er fyrir hendi upplýsinga og gagnasafnskerfi sem veitir yfirlit um alla mælana ?

SP 4.2: Fær Neytendastofa álitserð eða árlega skýrslu frá skoðunarstofu og umbeðnar upplýsingar frá dreifiveitu ?

SP 4.3: Fá neytendur upplýsingar um sinn mæli ?

SKÝRINGAR 4:

Neytendastofa hefur ekki ástæðu til að vita nánar hvernig þetta kerfi er hannað. Krafa er aðeins sú að kerfið gagnist til þess að halda utan um nauðsynlegar upplýsingar sem þörf er á í tengslum við ákvæði reglugerðanna. Almennar kröfur sem slíkt kerfi þarf að uppfylla eru einkum um öryggi gagna varðandi trúnað, gagnvart því að gögnum sé spillt viljandi eða óviljandi og um afritun og geymslu gagna eins og á við um bókhaldsgögn, eftir að mælir var í notkun í síðasta sinn.

Veiting heimildar til að hefja notkun innra eftirlits og til framlengingar er háð því að álitserð og árleg skýrsla berist frá skoðunarstofu í samræmi við ákvæði reglugerðarinnar auk annarra umbeðinna upplýsinga frá dreifiveitu.

Veitan þarf að mæta neytendum með ólíkar þarfir m.a. með hliðsjón af eldri kynslóðinni sem ekki notar tölvur en vill hringja, sumir mundu fremur kjósa að nota netið og aðrir vilja fá skriflegar upplýsingar. Reglugerðin kveður á um að “neytendur skuli upplýstir um löggildingarstöðu mælis sem þeir greiða eftir og hvort þeir falli undir innra eftirlit, á reikningi eða á annan aðgengilegan hátt”. Þar sem innra eftirlit kemur í stað löggildinga þá ber að skilja

orðið “löggildingarstaða” þannig, þegar um innra eftirlit er að ræða, að það séu upplýsingar um hvort mælirinn sé í safni, hvort úrtak hafi verið tekið á réttum tíma, hvort safnið hafi staðist og hvenær gildistími safnsins eða mælisins rennur er liðinn.

ÁKVÆÐI 5: Innra eftirlitskerfið skal vera skráð að fullu í eftirlits- og gæðahandbók dreifiveitu.

SP 5.1: *Er kerfið skráð að fullu í eftirlits- og gæðahandbók ?*

SKÝRINGAR 5:

Hér er átt við verklagsreglur, vinnulýsingar og eyðublöð, gögn og skráningar gæðaskráa, ýmist skrifleg eða rafræn sbr. ÍST EN ISO 9001:2008.

Umsókn og málsmeðferð fyrir innra eftirlit.

ÁKVÆÐI 6: Dreifiveitur og þjónustufyrirtæki mælinga geta óskað eftir samþykki Neytendastofu fyrir því að gæðakerfi eða önnur formleg tilhögun innra eftirlits með raforkumælum/vatnsmælum og rekjanleika mæligilda þeirra verði tekin gild í stað löggildingar.

SP 6.1: *Er dreifiveitan með samning við þjónustufyrirtæki um mælaumsýslu ?*

SP 6.2: *Var rekstur innra eftirlits í stað löggildinga hafinn áður en samþykki lá fyrir ?*

SP 6.3: *Er fyrir hendi vottað gæðakerfi ?*

SP 6.4: *Er fyrir hendi innra öryggisstjórnunarkerfi rafveitu ?*

SP 6.5: *Eru mæligildi raforkumæla rekjanleg ?*

SKÝRINGAR 6:

Reglugerðirnar heimila að dreifiveita feli þjónustufyrirtæki að annast mælingar og umsýslu mæla. Dreifiveitan ber þó ábyrgð á mælingum og á því að kröfur um mæla séu uppfylltar skv. reglugerðum og því er jafnan talað um veiturnar í þessu skjali.

Sækja þarf um samþykki innra eftirlits til Neytendastofu, ekki er heimilt að láta vita eftir á, þannig að meðan verið er að undirbúa innra eftirlit sem ekki hefur hlotið samþykki gilda almennar kröfur um löggildingu þriðja aðila. Hafi löggildingar verið vanræktar vegna tilraunareksturs innra eftirlits sem ekki var búið að fá fullt samþykki, jafngildir það því að hafa verið með ólögilda mæla í notkun og þyrfti þá að fara yfir það sérstaklega til þess að koma kerfinu á réttan byrjunarreit þegar samþykki fæst.

Orðalagið “gæðakerfi eða önnur formleg tilhögun innra eftirlits” gefur til kynna að gæðakerfi er fyrirmyndin sem höfð er í huga en ekki er farið fram á að það sé vottað gæðakerfi. Jafnframt liggur fyrir sú staðreynd að rafveitur reka innra öryggisstjórnunarkerfi og eru því með “formlega tilhögun innra eftirlits” sem ekki nær sérstaklega til raforkumæla en er eigi að síður rammi sem kann að stytta verulega leiðina fyrir innra eftirlit með bæði raforku- og vatnsmælum.

Hér er einnig gerð krafa um að mæligildi séu rekjanleg, en þetta hugtak vísar til kvarðana og óvissuhugtaksins, sem staðallinn ÍST EN ISO 17025 leggur sérstaka áherslu á. Innra eftirlit með veitumælum skv. þessari reglugerð mælir fyrir um að prófanir mæla fara fram hjá prófunarstofu sem ef faggilt skv. ÍST EN ISO 17025. Rekjanleiki þeirra prófana er því tryggður og skekkjumörk mæla og óvissa prófana þeirra er þekkt. Mæligildi notkunar hjá neytendum eru þó ekki rekjanleg, þrátt fyrir rekjanleika prófana, nema skjöl og gögn með öllum upplýsingum um mælana séu meðhöndluð þannig að rekja megi allt sem gerist í sögu mælisins til hans sem “einstaklings”.

ÁKVÆÐI 7: Umsókn skal fylgja eftirlits- eða gæðahandbók, um kerfið fyrir innra eftirlit, sem byggir á ÍST ISO 9001:2008 eftir því sem við getur átt.

SP 7.1: Hefur eftirlits- eða gæðahandbók um kerfið fyrir innra eftirlit verið lögð fram ?

SP 7.2: Tekur uppsetning á kerfi fyrir innra eftirlit mið af gæðakerfi, sem hefur fengið ISO 9001 vottun?

SKÝRINGAR 7:

Aðlaga þarf efnisþættina að innra eftirliti með veitumælum eftir því sem við á til þess að mæta kröfum reglugerðarinnar. Rök geta staðið til þess að sumir efnisþættir eigi ekki við. Þeir þættir sem eru mikilvægastir snúa að stýringu gæðaskjala, skráningu gagna, skipulagi og stjórnun, meðferð mæla í úrtaki og formlegri ákvarðanatöku í samræmi við niðurstöður prófana og að fylgja eftir ákvörðunum um framlengingu eða lok útivistar mæla með ráðstöfunum safna og úrtaksmæla sem voru teknir niður.

ÁKVÆÐI 8: Umsókn skal fylgja samningur dreifiveitu við faggilta skoðunarstofu um forskoðun á viðkomandi innra eftirliti.

SP 8.1: Liggur samningur við faggilta skoðunarstofu fyrir ?

SKÝRINGAR 8:

Leggja skal fram afrit af skriflegum samningi.

ÁKVÆÐI 9: Umsókn skal fylgja yfirlit um rekstur kerfisins og aðrar upplýsingar, sem Neytendastofa telur nauðsynlegar fyrir samþykki, komi þær ekki fram í eftirlits- eða gæðahandbók.

SP 9.1: Er yfirlit um rekstur kerfisins fyrir hendi ?

SP 9.2: Hafa Neytendastofu verið sendar hugsanlega umbeðnar upplýsingar ?

SKÝRINGAR 9:

Rekstur innra eftirlits þarf að vera tryggður, m.a. með starfsmönnum, vinnuáætlun, rekstrarfé, tímaáætlunum, stuðningi stjórnenda og að ekki sé vitað um neinar hindranir annarra stjórnvalda, lögaðila eða samningsaðila. Ekki er víst að þessir þættir komi allir fram í gæðahandbók.

ÁKVÆÐI 10: Kerfi fyrir innra eftirlit skal fullnægja öllum ákvæðum laga og þessarar reglugerðar, svo og reglum sem Neytendastofa setur og tryggja eiga réttar mælingar.

SP 10.1: Fullnægir kerfið sem lýst er í handbók innra eftirlits öllum kröfum reglugerðanna ?

SP 10.2: Eru reglur, settar af Neytendastofu um innra eftirlit, uppfylltar ?

SKÝRINGAR 10:

Orðalagið “skal fullnægja öllum ákvæðum laga og ... “ er oft notað til vara, enda er krafan sjálfgefin en ef ekki eru sérstakar vísbendingar um annað þá er nóg að skoða kröfur þessarar reglugerðar. Neytendastofa kann svo að setja reglur um nánari útfærslu, svo sem þessar reglur um innra eftirlit og þá ber einnig að fara eftir þeim.

ÁKVÆÐI 11: Neytendastofa skal tilkynna umsækjanda að forskoðun faggiltrar skoðunarstofu megi fara fram, þegar fullnægjandi umsókn og fylgigögn liggja fyrir.

SP 11.1: Hefur Neytendastofa tilkynnt umsækjanda að forskoðun megi fara fram ?

SKÝRINGAR 11:

Neytendastofa metur hvort framlögð gögn ná yfir allt það efni sem krafist er en metur innihaldið ekki í einstökum atriðum, það gerist í forskoðun skoðunarstofunnar. Þegar umsóknargjald skv. „Gjaldskrá fyrir leyfisveitingu Neytendastofu fyrir innra eftirlit eigenda með löggildingarskyldum mælitækjum“ hefur einnig verið greitt, tilkynnir Neytendastofa að forskoðun megi fara fram.

ÁKVÆÐI 12: Skoðunarstofan annast skoðun og úttekt á kerfi fyrir innra eftirlit á grundvelli reglna sem Neytendastofa setur og fram koma í skoðunarhandbók Neytendastofu fyrir innra eftirlit.

SP 12.1: *Hefur skoðun farið fram á grundvelli reglna í skoðunarhandbók ?*

SKÝRINGAR 12:

Skoðunarhandbókin er þetta skjal og reglurnar koma fram í ákvæðum, spurningum og skýringum, sem byggja á viðkomandi reglugerðum. Eyðublöðin eru til að votta heildarniðurstöðu skoðunarstofunnar en svör við einstökum spurningum og frekari skýrslur og greinagerð eru sett í fylgiskjöl.

ÁKVÆÐI 13: Í umsóknarferli um viðurkenningu á innra eftirliti er umsækjanda skylt að veita allar upplýsingar um tilhögun innra eftirlits, eftirlitshandbók og önnur gögn um rekstur kerfisins og veita allar nauðsynlegar upplýsingar sem þarf til að leggja mat á og gefa ábendingar um úrbætur á fyrirhuguðu innra eftirliti.

SP 13.1: *Hefur umsækjandi veitt umbeðnar upplýsingar varðandi innra eftirlit, eftirlitshandbók og önnur gögn um rekstur kerfisins ?*

SP 13.2: *Hafa verið veittar hugsanlega umbeðnar upplýsingar í tengslum við úrbætur ?*

SKÝRINGAR 13:

Beiðni um upplýsingar geta bæði komið frá Neytendastofa og skoðunarstofunni.

Hafi verið farið fram á úrbætur þarf að leggja fram gögn um að þær hafi farið fram og gæðahandbók breytt til samræmis þegar það á við.

ÁKVÆÐI 14: Neytendastofa tekur ákvörðun um samþykki á grundvelli álitsgerðar frá faggiltri skoðunarstofu og þeirra úrbóta sem umsækjandi hefur gert, þegar það á við. Uppfylli umsækjandi um innra eftirlit öll skilyrði sem Neytendastofa ákveður, veitir hún leyfi til að notað verði innra eftirlit í stað löggildinga gegn greiðslu á leyfisgjaldi samkvæmt gjaldskrá sem ráðherra setur.

SP 14.1: *Hefur skoðunarstofa skilað álitsgerð um fyrirhugað innra eftirlit ?*

SP 14.2: *Hefur umsækjandi lokið úrbótum sem farið var fram á ?*

SP 14.3: *Hefur umsækjandi greitt leyfisgjald skv. gjaldskrá ?*

SP 14.4: *Hefur Neytendastofa veitt leyfi til að notað verði innra eftirlit ?*

SKÝRINGAR 14:

Síðustu spurningunni verður eðlilega ekki svarað játandi, meðan á umsóknarferli stendur.

ÁKVÆÐI 15: Synji Neytendastofa um samþykki skal það rökstutt skriflega.

SP 15.1: *Hefur Neytendastofa synjað um samþykki fyrir innra eftirliti ?*

SP 15.2: *Hefur skriflegur rökstuðningur synjunar verið sendur umsækjanda ?*

SP 15.3: *Hefur synjun verið skotið til áfrýjunarnefndar neytendamála ?*

SP 15.4: *Liggur úrskurður áfrýjunarnefndar neytendamála fyrir ?*

SKÝRINGAR 15:

Um synjun á samþykki til að taka upp innra eftirlit gilda almenn ákvæði stjórnarsýslulaga og venjur í stjórnarsýslunni. Í mælifræðilögum nr. 91/2006 er gert ráð fyrir áfrýjunarnefnd neytendamála en síðan er dómstólaleiðin opin eins og almennt gildir.

ÁKVÆÐI 16: Uppfylli innra eftirlit ekki lengur skilyrðin skal Neytendastofa afturkalla leyfi til innra eftirlits með raforkumælum/ vatnsmælum.

SP 16.1: Liggja upplýsingar fyrir um að skilyrði fyrir innra eftirlit sé ekki lengur uppfyllt

SP 16.2: Hefur Neytendastofa afturkallað leyfi til innra eftirlits ?

SP 16.3: Hefur skriflegur rökstuðningur afturköllunar verið sendur umsækjanda ?

SP 16.4: Hefur afturköllun verið skotið til áfrýjunarnefndar neytendamála ?

SP 16.5: Liggur úrskurður áfrýjunarnefndar neytendamála fyrir ?

SKÝRINGAR 16:

Um afturköllun á innra eftirliti í notkun eða á framlengingu gilda almenn ákvæði stjórnarsýslulaga og venjur í stjórnarsýslunni. Í mælifræðilögum nr. 91/2006 er gert ráð fyrir áfrýjunarnefnd neytendamála en síðan er dómstólaleiðin opin eins og almennt gildir.

Árlegt eftirlit og skýrslugerð.

ÁKVÆÐI 17: Dreifiveita eða þjónustufyrirtæki mælinga, sem fengið hefur samþykki Neytendastofu til innra eftirlits, skal hafa samning við faggilta skoðunarstofu um árlegt eftirlit í samræmi við skoðunarhandbók Neytendastofu svo og sérstakar skoðanir ef það á við.

SP 17.1: Liggur fyrir samningur við skoðunarstofu um árlegt eftirlit og sérstakar skoðanir ?

SKÝRINGAR 17:

Senda skal Neytendastofu afrit af skriflegum samningi við skoðunarstofu um árlegt eftirlit.

ÁKVÆÐI 18: Faggilt skoðunarstofa skal gefa Neytendastofu skýrslu árlega og eigi síðar en 1. mars fyrir síðastliðið ár, um allt eftirlit og skoðanir, niðurstöður skoðana og ákvarðanir sem hafa verið teknar um mæla.

SP 18.1: Hefur skýrslu fyrir umliðið ár verið skilað innan tilskilins frests til Neytendastofu ?

SP 18.2: Gefur skýrsla yfirlit um allt eftirlit og skoðanir og niðurstöður skoðana ?

SP 18.3: Sýnir skýrslan og rökstyður ákvarðanir sem hafa verið teknar um mæla ?

SP 18.4: Sýnir skýrslan að rekstur innra eftirlits sé áfram í samræmi við kröfur.

SKÝRINGAR 18:

Skýrslan skal bera með sér að allar kröfur um veitumæla og til innra eftirlits með þeim séu uppfylltar þannig að Neytendastofa geti tekið upplýsta ákvörðun um framlengingu. Berist skýrsla síðar en 1. mars getur það haft þau áhrif að ákvörðun seinki.

Skýrslan skal hafa yfirlit um hvernig eftirlit var framkvæmt, hvaða söfn fóru í úrtak og prófanir og hvort þau stóðust, einnig skal vera yfirlit um prófanir mæla sem ekki eru hluti af safni.

Rökstuðningur fyrir framlengingu eða falli safna skal koma fram.

Hér eru ályktanir skoðunarstofu um að innra kerfið uppfylli kröfur á grundvelli upplýsinga í skýrslunni.

ÁKVÆÐI 19: Skýrslan skal gefa tölfræðilegt yfirlit um allar gerðir bilana, galla, skekkjur og rofin innsigli mæla. Auk þess skal skrá ágalla á aðstæðum mælanna og upplýsingar um galla í viðbótarbúnaði, villur í hlutfalli tengt mælaspennum, rangar tengingar, misvægi í álagi á mælaspenni og önnur frávik fyrir

raforkumæla og skrá upplýsingar um rangar tengingar og önnur frávik fyrir vatnsmæla. Að öðru leyti skal form, flokkun frávika og innihald skýrslunnar vera eins og Neytendastofa ákveður.

SP 19.1: *Gefur skýrslan tölfraðilegt yfirlit um allt sem var í ólagi skv. þessari grein ?*

SKÝRINGAR 19:

Hér er verið að skoða tölfraði fyrir alla mælana sem voru skoðaðir, teknir niður eða átt við á annan hátt í samræmi við upplýsingar um úrtaksskoðanir og prófanir, en einnig um aðrar þætti sem taldir eru upp í þessari málsgrein reglugerðarinnar eins og bilanir o.fl.

ÁKVÆÐI 20: Neytendastofa staðfestir eigi síðar en 1. júní framlengingu á gildistíma heimildar til innra eftirlits gegn greiðslu árlegs eftirlitsgjalds samkvæmt gjaldskrá sem ráðherra setur.

SP 20.1: *Hefur árlegt eftirlitsgjald verið greitt ?*

SP 20.2: *Hefur Neytendastofa staðfest framlengingu á gildistíma og hvenær er staðfestingin dagsett?*

SKÝRINGAR 20:

EKKI eru rök til þess að neita um framlengingu þótt greiðsla mundi dragast, heldur mundi farið með slíka kröfu eins og aðrar kröfur.

Eins og fram kemur í reglugerðinni er framlenging miðuð við 1. júní og það breytist ekki næsta ár þótt dagsetning framlengingar færist til eitt árið.

Löggildingaraðilar.

ÁKVÆÐI 21: Aðilar sem annast löggildingar raforku- eða vatnsmæla í umboði Neytendastofu skulu vera óháðir dreifiveitum og þeim sem annast mæla fyrir hönd þeirra sbr. 3. gr. stjórnslulaga nr. 37/1993 og hafa hæfni sem staðfest er með faggildingu sbr. 4. gr. reglugerðar nr. 956/2006, um starfshætti þeirra sem annast löggildingar í umboði Neytendastofu.

SP 21.1: *Er löggildingaraðili veitumæla háður þeim sem rekur innra eftirlitið ?*

SKÝRINGAR 21:

Dreifveita sem rekur innra eftirlit kann einnig að þurfa að fá mæla löggilta af löggildingaraðila fyrir nýja EBE-mæla og nýja mæla með íslensk vottorð og hugsanlega fyrir mæla sem af einhverjum ástæðum falla ekki undir innra eftirlitið. Sé svo þá er hér krafa um að löggildingaraðili sé ekki of tengdur þeim sem hann er að prófa fyrir þannig að ekki verði efast um hæfi löggildingaraðilans.

ÁKVÆÐI 22: Löggildingaraðilar meta söfn, ráða vali úrtaks til prófunar og taka ákvörðun um hvort safni er hafnað eða samþykkt og fái löggildingu fyrir dreifiveitur, sem ekki hafa innra eftirlit.

SKÝRINGAR 22:

Þetta ákvæði á ekki við um veitur sem reka innra eftirlit. Veita með innra eftirlit annast alla þessa þætti sjálf.

Prófunarstofur.

ÁKVÆÐI 23: Prófunarstofur sem prófa raforku- eða vatnsmæla fyrir dreifiveitur eftir þessum reglum skulu vera faggiltar til prófana skv. IV. og V. kafla af faggildingaraðila, sem er aðili að marghliða samkomulagi EA á sviði prófunarstofa.

SP 23.1: *Uppfyllir prófunarstofan sem prófar mæla dreifiveitunnar viðeigandi kröfur um faggildingun?*

SKÝRINGAR 23:

Prófunarstofan skal vera faggilt skv. ÍST EN ISO 17025 fyrir aðferðir og verklagsreglur sem við eiga vegna prófana mæla.

ÁKVÆÐI 24: **Prófunarstofa má vera löggildingaraðili en skal vera óháð dreifiveitum og þeim sem annast mæla fyrir hönd þeirra sbr. 3. gr. stjórnslulaga nr. 37/1993 og skal vera óháð þeim sem bera ábyrgð á eftirliti með mælnum og ákvörðunum sem teknar eru á grundvelli niðurstaðna prófana.**

SP 24.1: *Er prófunarstofan óháð dreifiveitunni ?*

SP 24.2: *Er prófunarstofan óháð þeim, sem annast mæla fyrir hönd dreifiveitu ?*

SP 24.3: *Er prófunarstofan óháð starfsmönnum sem bera á byrgð á innra eftirliti veitu ?*

SKÝRINGAR 24:

Prófunarstofan skal vera óháð öllum þeim sem hún annast prófanir fyrir. Meginforsenda þess að svo megi teljast er faggildingin, en Neytendastofa sem leggur áherslu á að traust ríki meðal hagsmunaaðila kann að leggja sitt eigið mat á þennan mikilvæga þátt í samráði við Viðskiptaráðuneyti.

II. Álitsgerð þegar tekið er upp innra eftirlit með veitumælum.

Samantekt helstu spurninga fyrir álitsgerð skoðunarstofu.

ÁKVÆÐI 1:

SP 1.3.

ÁKVÆÐI 2:

SP 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5.

ÁKVÆÐI 3:

SP 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.8, 3.9, 3.15, 3.16, 3.17, 3.18.

ÁKVÆÐI 4:

SP 4.1, 4.3.

ÁKVÆÐI 5:

SP 5.1.

ÁKVÆÐI 6:

SP 6.1, 6.5.

ÁKVÆÐI 7:

SP 7.2.

ÁKVÆÐI 9:

SP 9.2.

ÁKVÆÐI 10:

SP 10.1.

ÁKVÆÐI 11:

SP 11.1.

ÁKVÆÐI 13:

SP 13.1.

ÁKVÆÐI 14:

SP 14.2, 14.3.

ÁKVÆÐI 21:

SP 21.1.

ÁKVÆÐI 23:

SP 23.1.

ÁKVÆÐI 24:

SP 24.1, 24.2, 24.3.

Niðurstaða álitsgerðar.

Skoðunarstofa:	_____
Tengiliður skoðunarstofu:	_____
Dreifiveita:	_____
Tengiliður dreifiveitu:	_____
Umfang raforkumælar/ vatnsmælar:	_____

Niðurstaða:

Tengiliður kvitti undir þá niðurstöðu, sem við á.

1.
Skoðun hefur leitt í ljós að gera þarf úrbætur sem tilgreindar eru í fylgiskjali áður en veitt verður heimild til notkunar innra eftirlits í stað löggildinga:

2.
Kerfi ofangreindrar dreifiveitu fyrir innra eftirlit með veitumælum fullnægir öllum kröfum Neytendastofu.

Dags. og undirskrift skoðunarstofu:

III. Árlegt eftirlit með innra eftirliti með veitumælum.

Samantekt helstu spurninga fyrir árlegt eftirlit skoðunarstofu.

ÁKVÆÐI 2:

SP 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 2.7.

ÁKVÆÐI 3:

SP 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8, 3.9, 3.10, 3.11, 3.12, 3.13, 3.14, 3.15, 3.16, 3.17, 3.18.

ÁKVÆÐI 4:

SP 4.1, 4.3.

ÁKVÆÐI 5:

SP 5.1.

ÁKVÆÐI 6:

SP 6.1, 6.5.

ÁKVÆÐI 7:

SP 7.1, 7.2.

ÁKVÆÐI 13:

SP 13.1, 13.2.

ÁKVÆÐI 16:

SP 16.1, 16.2, 16.3, 16.4, 16.5.

ÁKVÆÐI 17:

SP 17.1.

ÁKVÆÐI 18:

SP 18.2, 18.3, 18.4.

ÁKVÆÐI 19:

SP 19.1.

ÁKVÆÐI 21

SP 21.1.

ÁKVÆÐI 23:

SP 23.1.

ÁKVÆÐI 24:

SP 24.1, 24.2, 24.3.

Niðurstaða skýrslu um árlegt eftirlit.

Skoðunarstofa:	_____
Tengiliður skoðunarstofu:	_____
Dreifiveita:	_____
Tengiliður dreifiveitu:	_____
Umfang raforkumælar/ vatnsmælar:	_____

Niðurstaða: **Tengiliður kvitti undir niðurstöðu.**

Kerfi ofangreindrar dreifiveitu fyrir innra eftirlit með veitumælum fullnægir öllum kröfum Neytendastofu.

Dags. og undirskrift skoðunarstofu:
